

İzlen/Syllabus

Dersin adı:	Türkiye’de “Müebbet”lik Kürt Edebiyatı	Dersin işleniş biçimi:	30 saat çevrimiçi ders saati, 150 saat bağımsız ders saati
Ders yürütücüleri:	Dilek Hattatoğlu & Ahu Karasulu	Dersin günü:	Çarşamba 15.00- 17:00 CET
Dersin dili:	Turkish/Türkçe		
Ders sağlayıcı:	Ludwig Maximilian University Munich	Sertifika sağlayan:	Ludwig Maximilian University Munich (6 ECTS)
Katılımcı sayısı (asgari):	5	Katılımcı sayısı (azami):	-

Derse katılım için ön şart yoktur, herkese açıktır. Sadece ilgilendiğiniz haftaya katılmak istediğiniz durumda da Off-University platformundan derse kayıt yapmanız gerekmektedir.

Dersin Tanımı

Bu ders, Türkiye’deki “müebbet”lik tutsak Kürt yazarlar kuşağının eserlerine bir giriş niteliğindedir. Derste sadece üçünün -Edip Yalçinkaya, Rojbin Perişan, Nibel Genç- eserleri ele alınacak olan bu kuşağın mensupları, ‘70’lerde doğup, ‘90’ların başında Kürt Özgürlük Hareketi’ne katılmış, çok kısa bir süre sonra tutsak edilmiş ve müebbet hapis cezası alarak, genç yetişkinlik dönemlerini hapiste geçirmişlerdir. Halen tutsak olan, ‘içerideki’ değil, ‘dışarıdaki’ hayatı yazan bu kuşağın eserlerinin incelenmesi, bir yandan, toplumsal cinsiyet, aile, aşk, gençlik, çocukluktan, emperyalizm, şiddet, direniş ve ihanete uzanan çok geniş bir yelpazedeki konuların tartışılması için bir zemin sağlar. Diğer taraftan da Kürt sorunu etrafındaki daha geniş tartışmaların gündelik hayatla nasıl da ayrılmaz biçimde iç içe olduğunun kavranması için bir yordam sunar. Ayrıca, bu eserler, sınıf ve cinsiyetin içiçeliğine, bu konuların (ve elbette diğer sorunların da) neden cinsiyet ve sınıfsallık kesişiminde ele alınması gerektiğini de örnekler.

Katılımcılarının çeşitliliği gözetilerek tasarlanan dersin ilk bölümünde, araştırma sorusu oluşturma ve araştırmanın nasıl cinsiyetlendirileceği temel konularının ardından, tarihsel ve sosyal bilimsel araştırma bağlamında edebiyattan nasıl yararlanılabileceği, edebiyat teorilerine de atıfla ele alınacaktır. Ayrıca, kurgudaki gerçeklik ile kurgusal gerçeklik, anlatıların tarihselliği ile tarihin anlatisallığı, ve tarihin hikayesi ile hikayedeki tarih arasındaki ilişkiler de tartışılacaktır. Dersin ikinci bölümü ise, yazarların eserlerinin önceki haftalarda ele alınan kavramsal araçlar üzerinden incelenmesine ayrılacaktır.

Halen bu Kürt yazarlar kuşağı ile ilgili bir eylem-araştırma yürütmekte olan ders eğitmenleri, yazarlarla iletişim kurmuşlardır. Yazarların tutsak olduğu, her bir yazılı metnin cezaevi yönetimlerinin sansüründen geçtiği koşullarda gerçekleştirilen bu mektuplaşmada yazarlara çeşitli konulardaki değerlendirme ve görüşleri sorulmuştur: Kendi eserlerinin farklı okunma biçimleri, kendi eserlerine -ve kuşaklarının diğer mensuplarının eserlerine ilişkin değerlendirmeleri; TC'nin kuşaklarına ve önceki ve sonraki kuşaklara yönelik politikaları; ailelerin politikaları vb. yazarların cevaplarının da derse dahil edilmesi planlanmaktadır.

Dersin Amaçları

Bu dersin başlıca iki amacı vardır. İlki, bazı mensuplarını ve eserlerini analiz etmek suretiyle müebbet hapisle tutsak edilmiş Kürt yazarlar kuşağına giriş yapmaktır. İkincisi de, katılımcıların araştırma soruları geliştirme, araştırmayı cinsiyetlendirme ve kaynak/belge kullanımı gibi bazı beceriler edinmesini sağlamaktır; ayrıca, katılımcılara tarihsel ve sosyal araştırmayla ilişkili olarak edebi analiz teorilerini tanıtmak da amaçlanmaktadır. Araştırmanın cinsiyetli doğasının vurgulanması ile toplumsal cinsiyeti araştırmaya entegre etmek ya da toplumsal cinsiyeti anaakımlaştırmakta kullanılabilecek araçların örneklenmesi de dersin başlıca amaçlarındanıdır.

Dersi tamamlayan katılımcıların kazanımları:

- araştırma sorusu geliştirmenin temel adımlarını öğrenmek,
- belgelerden ve özellikle sanat eserlerinden araştırmada nasıl yararlanılacağını öğrenmek,
- araştırmayı cinsiyetlendirmenin ve cinsiyetlendirilmiş analizin araştırmaya nasıl entegre edileceğinin ya da anaakımlaştırılacağını bilgisini edinmek,
- hikaye ile tarih arasındaki ilişkileri anlamak; gündelik hayattaki şiddet tipleri, aşk, aile meseleleri gibi çeşitli olgular arasındaki ilişkilerin nasıl kurulacağını öğrenmek
- kurgudaki gerçeklik ile kurgusal gerçeklik, anlatıların tarihselliği ile tarihin anlatısallığı ve tarihin hikayesi ile hikayedeki tarih arasındaki ilişkiler hakkında fikir oluşturmak,
- gerçekliğin farklı katmanları, yönleri ve/veya yüzlerini tanımayı öğrenmek ve bu perspektifi kendi araştırmasında kullanabilmek,
- edebi analizle edebiyat eserlerinin “çoksesli” okumasını yapmak ve bu çoksesliliği kendi sosyal gerçeklik incelemelerinde kullanabilmek,
- edebi eserlerin siyasi niteliğiyle ve edebiyatın travmatik olayların kavrama uğraşında kullanılış biçimleri hakkında bilgilenmek,
- genelde Kürt edebiyatı ve özelde de “müebbet” Kürt yazarlar kuşağı hakkında bilgilenmek.

Metodoloji:

Dersler, katılımcı katkılarıyla desteklenen anlatım şeklinde işlenecektir. Katılımcıları kendi katkılarını sunmaya, kendi sorularını sormaya cesaretlendirmek ve okumaları yapma süreçlerini kolaylaştırmak üzere, ders yürütücüleri;

- 1) Off -University platformunda ders için bir blog açacaklardır. Bu blogda;
 - a) Dersten önce (ve dönem başında) haftalık okumalarla ilgili tartışma noktalarını yayınlayacaklar,
 - b) Dersten önce (ve dönem başında) o haftanın eserlerini okurken ve incelerken kullanılacak araçlar ve üzerinde düşünülecek konularla ilgili önerilerini belirtecekler,
 - c) Katılımcıları haftalık blog içerikleri hakkında yorum yapmaya ve sorular sormaya teşvik edecekler.
- 2) Çevrimiçi görüşme saatleri (office-hours) açacaklar ve bu sürelerde katılımcıların sorularını yanıtlayıp dersin gerektirdikleri hakkında danışmanlık yapacaklardır.

Dersin Gereklilikleri:

Dersin Unsurları: Ders; okumalar, ders blogu ve görüşme saatlerinden meydana gelmektedir. Dersin okumalarının yapılması, ders içinde atıf yapılan referans eserlere göz atılmasının yanı sıra, ders gerekliliklerinin duyurulduğu ve çeşitli konuların yorumlandığı bloğa katkıda bulunulması beklenmektedir. Bu süreçler katılımcılarla birebir buluşmaların gerçekleştirildiği görüşme saatleri (office hours) ile desteklenecektir.

Dersin final notu (6 ECTS) aşağıdaki ölçütlere göre belirlenecektir:

- 1) Dersi kredili olarak alan katılımcıların aşağıdaki iki sorumluluktan **birini** seçmeleri beklenmektedir. Seçtikleri sorumluluğu en geç 10. Haftada tamamlayıp teslim etmeleri gerekmektedir (**%40**).
 - a) 4. ve 6. Haftalarda incelenecek (ve ilgili haftalarda “referans eserler” olarak gösterilmiş) eserlerden birisini, birkaçını veyahut eser(ler)in bağlantılı olduğu bir temayı seçmeleri, bu konuda ara sınavla eş zamanlı olarak sunulacak “**tartışma yazısı**” yazmaları beklenmektedir. (Maksimum 5 sayfa, 1.5 aralık, Times New Roman)
 - b) **Ara sınav:** Eserlerin tartışılmasına başlanmadan (8. hafta) önce katılımcılara, okuma materyalleri, ders içerik ve tartışmalarına dair çeşitli sorular gönderilecektir. Bu sorulardan kendi seçtikleri birini cevaplamaları beklenmektedir.
- 2) **Final ödevi:** katılımcılardan yazarlar ve yazarların eserlerine ilişkin bir deneme yazmaları istenecektir. Katılımcıların, yazarlardan birinin veya tümünün tüm eserleri veya bir(kaç) eserindeki bir konu/tema/karakteri seçmesi, seçimi hakkında dersin eğitmenlerini bilgilendirmesi ve dönem sonunda da denemeyi teslim etmesi beklenmektedir. (Minimum 5 sayfa, maksimum 15 sayfa, 1.5 aralık, Times New Roman) (**%60**)

Dersin Ana Hatları:

Hafta 1	Tanışma ve dersin tanıtımı	Edebiyat, hikaye, tarih 1: Temeller
Hafta 2	Giriş	Sosyolojik bakışı ayırteden nedir sorusunun ardından araştırmanın cinsiyetlenmesi ele alınacaktır: Neden cinsiyetlendirme gerekir, nasıl yapılır, araştırmanın her bir aşamasında hangi somut adımların atılması gerekir vb.
Hafta 3	Zaman ve tarih	Zaman, tarih ve (cinsiyetlendirilmiş) deneyim arasındaki ilişkiler tartışılacaktır.
Hafta 4	Kaynaklar, araştırma soruları, sınırlılıklar	Araştırma sorusunun formülasyonu, sosyal teori ve historiyoğrafinin kesişiminde araştırma süreci, belge kullanımı ve bağlamı, araştırmada belge kullanımının sınırlılıkları gibi temel meseleler ele alınacaktır
Hafta 5	Kurgu eser okumak: Ne için?	Edebiyat, Hikaye, Tarih 2: Araçlar
Hafta 6	Söylenmeyen	Dersin 5-7. Haftalarında edebiyat teorisine genel bir girişle başlanacaktır. Sonra Edward Said'den örneklerle "çoksesli" okuma tanıtılacaktır. Ardından edebiyatın siyasi niteliği, Adorno'ya referansla, diyalogik niteliği de Bakhtin'e referansla tartışılacaktır. Bu bölümde kullanılacak olan referans eserler, cinsiyetlendirmenin, edebi eser üzerinden kurulacak bir analitik tartışma içine nasıl yerleştirilebileceğini örneklemeye yardımcı olacaktır. Buradaki eserler, "söylenmeyen" in cinsiyetliliğine ve üstü örtülen, es geçilen kısmın zaten ezilen cinsle ilgili olduğuna işaret ederler.
Hafta 7	Kahraman, yazar ve bağlantı	
Hafta 8	"Müebbet edebiyat" ve Kürt siyasi edebiyatındaki yerine genel bir bakış	Kürt siyasi edebiyatı bağlamında Türkiye'den "müebbet"lik Kürt Yazarlar
Hafta 9	Yalçinkaya I	Kürt edebiyatı/Kürtçe edebiyat; Kürt edebiyatçıları/Kürtçe yazan edebiyatçıları arasındaki ayrımlar ve geçişliliklerin tartışılması. Müebbetlik yazarların biyografilerine genel bir giriş. Edebiyat/Siyasi edebiyat konumlanışları. "Dağ" ve "zindan" edebiyatı kategorilerinin ve yeni bir kategori olarak "müebbet edebiyat"ın tartışılması. Edebiyatın cinsiyetliliği. Neden kadın yazarlar daha az?
Hafta 10	Yalçinkaya II	
Hafta 11	Perişan I	8-14. haftalarda dersin odağında "müebbet"lik Kürt yazarlar kuşağından üç temsilcinin eserleri yer alacaktır. 8. Haftadaki Kürt edebiyatına genel girişten sonra, önceki haftalarda tartışılan kavramlara ve analitik çerçevelere referansla bu yazarların eserleri ele alınacaktır.
Hafta 12	Perişan II	Erkek yazar olmak - kadın yazar olmak arasındaki farklar; yazarlık tavrı ve cinsiyet ilişkisi; eserler ve cinsiyetliliği de incelenecektir. Bu nedenle, diğer edebi gruplandırmalarda olduğu gibi burada da kadın yazarlar azınlıkta olduğu halde derste incelenecek üç yazardan ikisi kadındır.
Hafta 13	Yalçinkaya ve Perişan: Sözlü tarih	
Hafta 14	Genç	
Hafta 15	Genel değerlendirme	Dersin konularının ve yürütülüş şeklinin genel değerlendirilmesine ayrılmıştır.

Haftalık Plan ve Okuma Listesi

Hafta 1: Tanışma ve dersin tanıtılması

Hafta 2: Giriş

Okuma materyalleri:

- Bauman, Z., 'Giriş: Sosyoloji ama ne için?', s. 9-28, *Sosyolojik Düşünmek* (çev. Abdullah Yılmaz) (İstanbul: Ayrıntı, 1999).
- Bauman, Z., 'Sosyolojide tarzlar ve araçlar', s. 231-250, *Sosyolojik Düşünmek* (çev. Abdullah Yılmaz) (İstanbul: Ayrıntı, 1999).
- Women's UN Report Network, INSTRAW Gender Research Guide, April 9, 2007.
<http://www.un-instraw.org/en/index.php?option=content&task=view&id=1051&Itemid=247>

Hafta 3: Zaman ve tarih

Okuma materyalleri:

- Wallerstein, I., 'Zamanın Uzağı ve Uzağın Zamanı: Sosyal Bilimin Geleceğı', s. 11-34, *Yeni bir Sosyal Bilim İçin* (çev. Ender Abadoğlu) (İstanbul: Aram, 2003).
- Wallerstein, I., 'Tarih yazımı', s. 107-123, *Yeni bir Sosyal Bilim İçin* (çev. Ender Abadoğlu) (İstanbul: Aram, 2003).
- Scott, Joan W., 'Deneyim', s. 141-180, *Feminist Tarihin Peşinde* (çev. Ayça Günaydın vd.) (İstanbul: BGST, 2013).

Hafta 4: Kaynaklar, araştırma soruları, sınırlılıklar

Okuma materyalleri:

- Foucault, Michel, 'Sunuş', s. 13-20, *XIX. Yüzyılda Bir Aile Cinayeti*, der. Michel Foucault, (çev. Erdoğan Yıldırım ve Alev Özgüner) (İstanbul: Ayrıntı, 2007).
- Foucault, Michel vd, 'Yayına hazırlayanların notu', s. 69-70, der. Michel Foucault, *XIX. Yüzyılda Bir Aile Cinayeti*: (çev. Erdoğan Yıldırım ve Alev Özgüner) (İstanbul: Ayrıntı, 2007).
- Burke, Peter, *Tarihin Görgü Tanıkları* (çev. Zeynep Yelçe) (İstanbul: Kitap, 2017).

Referans Eserler:

- Woolf, Virginia, *Kendine Ait Bir Oda* (çev. İlknur Özdemir) (İstanbul: Kırmızı Kedi, 2012).
- Mernissi, Fatima, *Saray'dan Kaçan Şehrazat* (çev. Zehra Savan) (İstanbul: Alfa, 2001).

Hafta 5: Kurgu eser okumak: Ne için?

Okuma materyalleri:

- Felski, Rita, *Edebiyat Ne İşe Yarar?* (çev. Emine Ayhan) (İstanbul: Metis, 2010).

Hafta 6: Söylenmeyen

Okuma materyalleri:

- Said, Edward W., ‘İmparatorluğun Çağcıl Yorumla Bağlantılandırılması’, s. 91-114, *Kültür ve Emperyalizm* (çev. Necmiye Alpay) (İstanbul: Hil, 1998).
- Said, Edward W., ‘Anlatı ve Toplumsal Alan’, s. 115-140, *Kültür ve Emperyalizm* (çev. Necmiye Alpay) (İstanbul: Hil, 1998).
- Said, Edward W., ‘Jane Austen ve İmparatorluk’, s. 140-162, *Kültür ve Emperyalizm* (çev. Necmiye Alpay) (İstanbul: Hil, 1998).
- Said, Edward W., ‘Direniş Kültürünün İzlekleri’, s.316-331, *Kültür ve Emperyalizm* (çev. Necmiye Alpay) (İstanbul: Hil, 1998).
- Said, Edward W., ‘Yeats ve Sömürgecilikten Çıkış’, s. 331-357, *Kültür ve Emperyalizm* (çev. Necmiye Alpay) (İstanbul: Hil, 1998).

Referans Eserler:

- DiPerna, Paula, *Bayan Kristof Kolomb’un Keşifleri* (çev. Püren Özgören) (İstanbul: Can, 1995).
- Rhys, Jean, *Geniş Geniş Bir Deniz* (çev. Pınar Kür) (İstanbul: Can, 1982).
- Austen, Jane, *Mansfield Park* (çev. Nihal Yeğinobalı) (İstanbul: Can, 2008).
- Lessing, Doris, *Afrika Öyküleri* (çev. Yasemin Alptekin) (İstanbul: Kaynak, 1985).
- Camus, Albert, *Yabancı* (çev. Vedat Günyol) (İstanbul: Can, 1981).

Hafta 7: Kahraman, yazar ve bağlantı

Okuma materyalleri:

- Adorno, T. W., ‘Commitment’, *Notes to Literature Vol. 2* (çev. Shierry Weber Nicholsen) (New York: Columbia University Press, 1992) içinde: s. 76-94.
- Adorno, T.W., ‘Çağdaş Romanda Anlatıcının Konumu’, s. 40-47, *Edebiyat Yazıları*, (çev. Sabir Yücesoy ve Orhan Koçak) (İstanbul: Metis, 2004).
- Adorno, T. W., ‘Tevekkül’, s. 101-106, *Eleştiri Toplum Üzerine Yazılar* (çev. Yılmaz Öner) (İstanbul: Belge, 2004).
- Bakhtin, M., ‘Dostoyevski’nin Sanatında Kahraman ve Kahramanla Bağlantılı Olarak Yazarın Konumu’, s. 97-132, *Dostoyevski Poetikasının Sorunları*, (çev. Cem Soydemir) (İstanbul: Metis, 2015).

Hafta 8: “Müebbet” Edebiyat

Okuma materyalleri:

- Erbay, Vecdi, ‘Çağdaş Kürt Edebiyatı Üzerine Kişisel Düşünceler’, s. 355-367, der. Vecdi Erbay, *İnatçı Bahar: Kürtçe ve Kürtçe Edebiyat* (İstanbul: Ayrıntı, 2012).
- Fırat, Nuri, ‘Kürt Edebiyatı Üzerine Bir Deneme: Politik Edebiyat mı, Politikanın Edebiyatı mı?’, s. 422-441, der. Vecdi Erbay, *İnatçı Bahar: Kürtçe ve Kürtçe Edebiyat* (İstanbul: Ayrıntı, 2012).

Hafta 9: Yalçinkaya 1

Okuma materyalleri:

- Yalçinkaya, Edip, *Ma Ülkesi*, (İstanbul: Belge, 2010).
- Yalçinkaya, Edip, *Dideban* (İstanbul: Belge, 2019).

Hafta 10: Yalçinkaya 2

Okuma materyalleri:

- Yalçinkaya, Edip, *Mahzen* (İstanbul: Belge, 2013).

Hafta 11: Perişan 1

Okuma materyalleri:

- Perişan, Rojbin, *Saçlar ve Gölgeler* (İstanbul: Aram, 2006).
- Perişan, Rojbin, *Gözyaşımın Ağıydı Seni Beklemek* (İstanbul: Aram, 2014).

Hafta 12: Perişan 2

Okuma materyalleri:

- Perişan, Rojbin, *Bakır Sesli Kadınlar* (İstanbul: Aram, 2010).

Hafta 13: Yalçinkaya & Perişan: Sözlü Tarih

Okuma materyalleri:

- Yalçinkaya, Edip, *Kardaki Kan* (İstanbul: Aram, 2014).
- Perişan, Rojbin, *Toprağın Şarkısı* (İstanbul, Aram: 2018).

Hafta 14: Genç

Okuma materyalleri:

- Genç, Nibel, *Mısır Koçanlarını Kızartan Koku* (İstanbul: Nota Bene, 2017).

Hafta 15: Dersin genel değerlendirilmesi

İlgililer için Ek Okuma Listesi:

2-4. haftalar için;

- Mills, C.W., *Toplumbilimsel Düşün* (çev. Ünsal Oskay) (İstanbul: Der, 2007): s.321-372 ('Düşün ustalığı üzerine').
- Burke, P. (ed.), *New Perspectives on Historical Writing* (Pennsylvania: The Pennsylvania University Press, 2001).
- Iggers, Georg G., *Historiography in the Twentieth Century: From Scientific Objectivity to the Postmodern Challenge* (Middletown, Conn: Wesleyan University Press, 1997).
- LaCapra, Dominick, *History and Criticism* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1985): s.115-134. ('History and the Novel')
- LaCapra, Dominick, *Writing History, Writing Trauma* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2014 [2001]): s.1-42. ('Writing History, Writing Trauma')
- Wallerstein, I., *The Uncertainties of Knowledge* (Philadelphia: Temple University Press, 2004).
- White, Hayden, *The Practical Past* (Evanston, IL: Northwestern University Press, 2014).

4-7. haftalar için;

- Eagleton, T., *Edebiyat Kuramı: Bir Giriş* (çev. Tuncay Birkan) (İstanbul: Ayrıntı, 2017).
- LeGuin, Ursula, "Çuval Kuramı ve Kurgu", *Kadınlar, Rüyalar, Ejderhalar* (çev. Deniz Erksan vd.) (İstanbul: Metis, 1999) içinde.
- Said, Edward W., *Kültür ve Emperyalizm* (çev. Necmiye Alpay) (İstanbul: Hil, 1998).
- Todorov, T., 'Fictions and Truths', s. 87-118, *The Morals of History* (çev. Alyson Waters) (Minneapolis ve Londra: University of Minnesota Press, 1995).
- Chatman, Seymour, *Reading Narrative Fiction* (New York: Macmillan, 1993).
- Chatman, Seymour, *Story and Discourse: Narrative Structure in Fiction and Film* (Ithaca ve Londra: Cornell University Press, 1978).
- Fanon, Frantz, *Siyah Deri Beyaz Maskeler* (çev. Orçun Türkay) (İstanbul: Metis, 2021).
- Onega, Susana, "Trauma, Shame and Ethical Responsibility for the Death of the Other in J. M. Coetzee's *Waiting for the Barbarians*", s. 201-236, Martin Modlinger ve Phillip Sonntag (der.), *Other People's Pain: Narratives of Trauma and Question of Ethics* (Bern: Peter Lang, 2011) içinde.
- Libin, Mark, 'Compassion Fatigue: White Empathy and White Guilt in Antjie Krog's *Country of My Skull* and J. M. Coetzee's *Disgrace*', s. 153-193, *Reading Affect in Post-Apartheid Literature* (Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, 2000).